

Retningslinjer for Båtførerprøven

A. Generelle retningslinjer

1. Båtførerprøven er en teoretisk prøve, som er ment å gi et minimum av kunnskap om å ferdes sikkert og hensynsfullt i fritidsbåt. Prøven kan avlegges fra fylte 14 år, men båtførerbeviset vil først kunne utstedes ved fylte 16 år. Dersom en person under 16 år avlegger og består eksamen, vil vedkommende motta et bevis. Ved fylte 16 år kan dette dokumentet nyttes til å få utstedt båtførerbeviset.
2. Frem til 1.mai i 2010 gir bestått eksamen *ingen formell kompetanse* m.h.t. hva slags fartøy man kan føre. Frem til nevnte dato er det ingen krav til sertifikat for å føre fritidsbåter med største lengde på under 15 meter. Imidlertid må fører av enhver fritidsbåt ha nødvendig ferdighet i bruk av båten slik at navigering og behandling av den skjer i samsvar med godt sjømannskap. Pensum til Båtførerprøven anses som tilstrekkelig teoretisk grunnlag for å føre fritidsbåt på inntil 15 meters lengde.

For å føre fritidsbåt med motorytelse på mer enn 10 hk, eller som kan oppnå større fart enn 10 knop eller som har større lengde enn 8 meter må en ha fylt 16 år og ha nødvendige ferdigheter i å føre båten.

Hvis båtens største lengde er 15 meter eller mer, er den sertifikatpliktig. Er fartøyets bruttotonnasje på under 50, må føreren ha Fritidsbåtskippercertifikat (D5L). Er fartøyets bruttotonnasje på 50 eller mer, må føreren ha minimum Dekksoffiser kl. 5 (D5, Kystskippersertifikat)

B. Undervisning

1. Kursleder må ha nautisk kompetanse og erfaring i bruk av fritidsbåt, og bør ha en viss pedagogisk erfaring. Kurs kan arrangeres av båtforeninger, båtskoler, ungdomsskoler, videregående skoler, sjøvettutvalg, studieorganisasjoner eller andre interesserte.
2. Undervisningen bør ikke være av kortere varighet enn 25 timer á 45 minutter. For ungdommer og personer med liten eller ingen erfaring fra bruk av båt, bør antall kurstimer økes.
3. Kursarrangør står fritt til å velge lærebøker, men har ansvar for at materiellet på en utfyllende måte dekker pensumkravene som er nevnt i punkt C.
4. Personer som på annen måte har skaffet seg den nødvendige kompetansen, for eksempel ved selvstudie, kan avlegge eksamen som privatist.

C. Pensum

Pensum til Båtførerprøven består av tre hovedelementer

1. Sjømannskap m.v.
2. Lover og regler
3. Navigasjon og kartlesing

Undervisningen skal på best mulig måte besørge at kandidatene har tilegnet seg kunnskap som nevnt under.

1. Sjømannskap m.v.

Kandidaten skal ha kunnskap om:

- a) egnet sikkerhetsutrustning i fritidsbåter og riktig bruk av det
 - flyteplagg
 - lydsignalapparat
 - brannslukkingapparat
 - nødraketter, bluss og lignende
- b) at forskjellige båttyper kan ha forskjellig bruksområde
 - konstruksjonskategorier (CE) – for fritidsfartøy A, B, C, D
 - brukskategorier - fritidsfartøy, fiskefartøy, yrkesfartøy osv.
- c) betydningen av å ikke overbelaste båten
 - fribord, stabilitet, CE-merking for lasteevne
- d) betydningen av riktig trim, tilstrekkelig stabilitet og avpasset motorstyrke
- e) betydningen av godt vedlikehold av båt, motor, rigg og utstyr
 - drivstoffsystem, kjølesystem, smøreolje
- f) regler for sikker og forsvarlig fortøyning, samt arrangement av dregg
- g) brannfare, brannårsaker, brannslukking og forholdsregler for å forhindre brann
 - bensindamp
 - propansystemer
 - betydning av oksygen
- h) skikk og bruk, egen atferds betydning for andres sikkerhet og trivsel
- i) viktige miljøhensyn så som oljesøl, hekkereservater, forsøpling og støy
- j) bruk av mobiltelefon, GPS og VHF på sjøen
 - nødnummer 120
 - innstille GPS iht riktig kartdatum, ED 79, WGS 84
 - VHF kanal 16
- k) assistanse og slep
- l) nødsituasjoner; drivanker, forholdsregler, bruk av nødsignaler, varsling, redningstjenesten mv.
- m) livredning
- n) flaggreglene
- o) ansvarsforhold og forsikringsmuligheter

2. Lover og regler

Kandidaten skal ha god kunnskap om Sjøveisreglenes avsnitt om:

- a) regler for styring og seilas
 - vikeplikt mellom motorbåter
 - vikeplikt mellom motorbåt og seilbåt
 - vikeplikt mellom seilbåter
 - vikeplikt for nyttetraffikk
- b) lanterner og signalfigurer
 - lanterner på stor og liten motorbåt
 - lanterne på robåt
 - lanterner på seilfartøy
 - slepelanterne
- c) utstyr for lydsignaler – regel 33
- d) manøver- og varselsignaler – regel 34 (a) og (b)
- e) lydsignaler under nedsatt sikt – regel 35 (a) og (i)
- f) nødsignaler – vedlegg IV
- g) regler for norske farvann - regel 43, 44, 45 og 54

Kandidaten skal ha kunnskap om:

- h) de viktigste bestemmelser i lover og forskrifter som gjelder for fritidsbåter
 - Forskrift om produksjon og omsetning av fritidsfartøy. CE-merking. Må kjenne til produksjonsskilt, CIN kode, teknisk dokumentasjon (vedlegg 14), samsvarserklæring (vedlegg 16)
 - Fritids- og småbåtloven § 1, 22, 23, 27, 32, 33, 35 og kapittel 5
 - Friluftslivloven § 1 – 9
 - Motorferdselsloven
 - Forskrift om begrenset fart ved passering av badende
 - Forskrift om fartsbegrensninger i sjø, elv og innsjø
 - Forskrift om flyteutstyr om bord på fritidsfartøy
 - Forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker

3. Navigasjon og kartlesing

Kandidaten skal ha kunnskap om:

- a) de viktigste sjømerkene, hvordan de er merket av på kartet og hvordan man skal navigere i forhold til dem
- b) kartets oppbygging og symbolbruk
- c) kompassets funksjonsmåte
- d) hva som forårsaker deviasjon og misvisning, og hvordan man tar hensyn til det
- e) at ulike fyr har ulike lyskarakterer, og forstå hvordan karakterene som er gitt i kartet viser seg fysisk for derved å kunne identifisere fyret/lykten, samt retningslinjer for bruk av fargede sektorer
- f) elektroniske hjelpemidlers muligheter og begrensninger, GPS og kartdatum

Kandidaten skal gjennom praktiske beregninger vise at han/hun:

- g) kan finne retninger ved hjelp av et kompass, og kunne bruke sjøkart sammen med kompasset
- h) kan bestemme deviasjonens størrelse på forskjellige kurser ved å styre i overrettlinjer
- i) kan bestemme posisjonen ved krysspeiling
- j) kan beregne hastighet og seilt distanse

Følgende er kunnskap båtføreren absolutt må ha for å kunne føre en båt med minimum av sikkerhet:

Sjømerker – i kartet og i virkeligheten

Stake eller båke med peker
Nord, sør, øst og vest merke

Symbol i kartet

Skvalpeskjær
Sektor på fyrlykter

Sjøveisregler. Hvem skal holde av veien?

2 motorbåter har kryssende kurser
2 seilfartøy har kryssende kurser
Motorbåt og seilfartøy har kryssende kurser
Seil- og motorfartøy har kryssende kurs med ferge/frankteskip i trangt farvann

Lanterner

Lanterneføring for motorbåt og seilbåt

D. Eksamen

1. Sensor skal ved den endelige prøven være en person godkjent av Sjøfartsdirektoratet. Minimum kompetansekrav for å bli godkjent er Fritidsbåtskipper (D5L). Sensor kan ikke eksaminere kandidater som vedkommende selv har undervist.
2. Eksamen skal være skriftlig og ha en varighet på 1 klokke. I spesielle tilfeller kan sensor bestemme at muntlig prøve skal avholdes i stedet for skriftlig. Prøvetiden kan forlenges hvis særskilte forhold krever det.
3. Sjøfartsdirektoratet utarbeider prøvene, som sensorer skal benytte. De skal være grundig og prøve kandidatens kunnskaper i alle de tre hovedelementene nevnt i pkt. C.
4. Sensor skal føre liste over kandidater som består og ikke består eksamen. Listen skal inneholde fornavn og evt mellomnavn, etternavn, fødselsdato (år, måned, dag – eks. 19580122), postadresse og om kandidaten har bestått eller ikke bestått. Sensor må oppgi sin egen adresse, eksamensdato og sensornummer. Sensor skal oversende listen til Norsk test AS innen 3 uker etter eksamensdato.
5. Norsk test AS skal registrere informasjonen fra tilsendte lister i den eksisterende databasen, utstede bevis til de som har bestått og fakturere kandidatene for kostnadene. Norsk test skal betale sensorene for arbeidet de utfører.
6. Sjøfartsdirektoratet utstyrr sensorer med nødvendig eksamensmateriell.
7. Sjøfartsdirektoratet fastsetter størrelsen på det gebyr sensorene skal ha for arbeidet.

E. Avsluttende bestemmelser

Sjøfartsdirektoratet v/Avdeling Sjøvett og fritidsbåter fører en overordnet administrasjon med Båtførerprøven. Direktoratet er ansvarlig for det faglige innholdet og står fritt til å foreta endringer i Retningslinjer for Båtførerprøven.